

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL DEGALŲ ĮPYLIMO KOLONĖLIŲ TECHNINĖS IR PROGRAMINĖS ĮRANGOS
APSAUGOS NUO RODMENŲ KLASTOJIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 11 d. Nr. 4-791

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo 8 straipsnio 2 punktu, 9 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 1.11.1 papunkčiu,

t v i r t i n u Degalų įpylimo kolonėlių techninės ir programinės įrangos apsaugos nuo rodmenų klastojimo taisykles (pridedama).

Ūkio ministras

Evaldas Gustas

DEGALŲ ĮPYLIMO KOLONĖLIŲ TECHININĖS IR PROGRAMINĖS ĮRANGOS APSAUGOS NUO RODMENŲ KLASTOJIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Degalų įpylimo kolonėlių techninės ir programinės įrangos apsaugos nuo rodmenų klastojimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato apsaugos priemonės, skirtas degalų įpylimo kolonėlių techninės ir programinės įrangos (toliau kartu – įranga) apsaugai nuo neteisėto poveikio.

2. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

2.1. **Degalų įpylimo kolonėlė** (toliau – kolonėlė) – matavimo priemonė, skirta įpilti degalams į transporto priemones, mažuosius laivus ir lengvuosius lėktuvus.

2.2. **Degalų įpylimo taškas** – kolonėlės įtaisų grupė, naudojama konkretaus degalų kiekio įpylimo procese.

2.3. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos metrologijos įstatyme, Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto įstatyme, Lauko aikštelių įrengimo ir naudojimo skrydžiams reikalavimuose, patvirtintuose Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2013 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 4R-18 „Dėl Lauko aikštelių įrengimo ir naudojimo skrydžiams reikalavimų“.

3. Taisyklėse numatytos įrangos apsaugos priemonės privalomos ūkinėje–komercinėje veikloje naudojamoms veikiančioms, modernizuojamoms ar remontuojamoms bei naujai įrengiamoms kolonėlėms.

4. Kai kolonėlei arba degalų įpylimo taškui yra įjungtas temperatūrinės korekcijos režimas, šalia išduoto degalų kiekio rodmenų įtaiso turi būti aiškiai įskaitomas užrašas „+15° C“. Šis užrašas turi būti nepanaikinamas arba apsaugotas patikros žymeniu, įskaitant informacijos apie šį žymenį pateikimą patikros sertifikate.

5. Ūkio subjektas, naudojantis kolonėlę ūkinėje–komercinėje veikloje, turi turėti kolonėlės techninį pasą, kuriame kiekvienam degalų įpylimo taškui turi būti nurodyti maksimalūs ir minimalūs debitai (Q_{max} , Q_{min}), minimalus išduodamas degalų kiekis, plombuojamų įtaisų pavadinimai, tipai ir gamykliniai numeriai, Taisyklių 6 punkte nurodytus dokumentus, galiojančius patikros sertifikatus kiekvienam degalų įpylimo taškui ir Europos Sąjungos atitikties deklaraciją arba jos kopiją, jei kolonėlė įvertinta pagal Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus. Tais atvejais, kai kolonėlės įtaisai yra apsaugoti plombomis, nurodyti jų gamyklinius numerius nėra privaloma.

II SKYRIUS SCHEMA

6. Kiekviena ūkinei–komercinei veiklai naudojama kolonėlė turi turėti lietuvių kalba parengtą ir paskirtosios įstaigos patvirtintą kolonėlės plombavimo schemą, jeigu reikalavimas parengti šias schemas yra įtvirtintas kolonėlių patikros metodikose, arba kolonėlių gamintojo lietuvių kalba parengtą informaciją apie dedamų plombų ir ženklų (žymenų) vietas (toliau kartu – schema).

Schema turi būti pateikti Taisyklių 8 punkte nurodyti duomenys, ji turi atitikti kolonėlės komplektaciją ir joje, atsižvelgiant į tai, iš kokių įtaisų yra sudaryta kolonėlė, turi būti numatytos įrangos apsaugos priemonės (pvz., nurodytos Taisyklių 10–18 punktuose arba kitos gamintojo pasirinktos apsaugos priemonės) ir jų taikymo tvarka.

7. Tuo atveju, jeigu kolonėlei teisės aktų nustatyta tvarka yra išduotas Europos Sąjungos tipo

tyrimo sertifikatas, jos schemoje numatytos įrangos apsaugos priemonės turi atitikti nurodytąsias Europos Sąjungos tipo tyrimo sertifikate.

8. Schemoje turi būti nurodyta:

8.1. kolonėlės bendra schema su visais plombuojamais kolonėlės įtaisais ir plombų skaičiumi ant jų bei vietomis, kurias gamintojas paženklino specialiu lipduku su užrašu „VOID IF REMOVED“. Jeigu kolonėlę sudaro keli vienodi įtaisai, bendroje schemoje turi būti nurodytas bendras jų ir plombų skaičius (prie vieno iš vienodų įtaisų);

8.2. kiekvieno kolonėlės įtaiso tipo plombavimo schema su nurodytomis plombavimo vietomis ir būdais;

8.3. kolonėlės skaičiuotuvo programinės įrangos kontrolinė suma ir (arba) versija (turi būti nurodyta, kaip inicijuojamas šių duomenų pateikimas kolonėlėse, kuriose įdiegtasis įtaisas yra įmontuotas);

8.4. kolonėlės duomenų lentelės nuotrauka, kurioje turi būti aiškiai matomi šie duomenys:

8.4.1. kolonėlės gamyklinis numeris;

8.4.2. kolonėlės tipas;

8.4.3. kolonėlės gamintojo pavadinimas arba logotipas;

8.4.4. kolonėlės gamybos metai;

8.4.5. maksimalus ir minimalus debitai (Q_{max} , Q_{min}), minimalus išduodamų degalų kiekis (V_{min}) ir Europos Sąjungos tipo tyrimo sertifikato numeris (numeriai), jeigu kolonėlei yra išduotas Europos Sąjungos tipo tyrimo sertifikatas;

8.5. kolonėlės eksploatacijos vieta (adresas).

III SKYRIUS ĮRANGOS APSAUGOS PRIEMONĖS

9. Apsaugos priemonėmis, nurodytomis Taisyklių 10–18 punktuose, turi būti apsaugoti šie kolonėlės įrenginiai:

9.1. nuorinimo įtaisas (dujų separatorius);

9.2. dozatorius;

9.3. impulsų formuotuvą (pulseris);

9.4. skaičiuotuvo blokas ir jo programinė įranga;

9.5. elektroninis displėjus su suminiais skaitikliais;

9.6. elektroninis derinimo, korekcijos arba konversijos įtaisas (jeigu yra atskiras blokas arba blokai);

9.7. temperatūros matavimo jutiklis ir elektroninis blokas;

9.8. elektromechaniniai skaitikliai;

9.9. skirtuminis slėgio įtaisas (taikoma tik suskystintų dujų kolonėlėms ir suslėgtų gamtinių dujų kolonėlėms).

10. Nuorinimo įtaisas (dujų separatorius) apsaugomas pakabinama plomba, apsaugančia nuo neteisėto nuorinimo įtaiso (dujų separatoriaus) atidarymo.

11. Dozatoriui taikomos šios apsaugos priemonės:

11.1. plombavimas, apsaugantis nuo neteisėto dozatoriaus atidarymo (pakabinama plomba plombuojant dangtelių, dengiančių dozatoriaus stūmoklius arba sraigtus, tvirtinimo varžtus);

11.2. plombavimas, apsaugantis nuo neteisėto dozatoriaus pakeitimo (pakabinama plomba plombuojant varžtus, tvirtinančius dozatoriaus korpusą prie kolonėlės stovo);

11.3. plombavimas, apsaugantis nuo neteisėto dozatoriaus derinimo (pakabinama plomba plombuojant mechaninį dozatoriaus derinimo įtaisą, jeigu toks yra dozatoriuje);

11.4. mechaninės jungties, jungiančios dozatorių su mechaniniu indikatoriumi, abiejų galų plombavimas (taikoma mechaninėms kolonėlėms).

12. Impulsų formuotuvą (pulseris) apsaugomas plombavimu, parodančiu neteisėtą impulsų formuotuvo (pulserio) atidarymą ir (arba) pakeitimą. Pakabinama plomba plombuojamas impulsų formuotuvo (pulserio) dangtelis ir varžtai, tvirtinantys impulsų formuotuvą (pulserį) prie

dozatoriaus korpuso.

13. Skaičiuotuvo blokui ir jo programinei įrangai taikomos šios apsaugos priemonės:

13.1. bendras skaičiuotuvo plombavimas, apsaugantis nuo neteisėto skaičiuotuvo atidarymo ir (arba) pakeitimo (pakabinama plomba plombuojant skaičiuotuvo bloką ir varžtus, tvirtinančius skaičiuotuvo bloką prie kolonėlės stovo ar kitos kolonėlės konstrukcijos detalės);

13.2. plombavimas, apsaugantis nuo neteisėto duomenis teikiančių įtaisų atjungimo arba matavimo įtaisų teikiamos informacijos pakeitimo (pakabinamomis plombomis plombuojant arba patikros žymenimis žymint atitinkamas jungtis, jeigu jų neapsaugo Taisyklių 13.1 papunktyje nurodytas bendras skaičiuotuvo plombavimas arba skaičiuotuvo programinėje įrangoje nenumatytos kitos apsaugos priemonės);

13.3. programinės įrangos tapatumo tikrinimas (taikomas tais atvejais, kai kolonėlėje numatytas programinės įrangos kontrolinės sumos ir (arba) versijos atvaizdavimas kolonėlės displėjuose ar nuotoliniame pulte arba jeigu šie duomenys nurodyti ant programinės įrangos atminties mikroschemų);

13.4. teisinės metrologijos režimų ir duomenų apsaugos perjungikliai (jeigu jie yra) turi būti nustatyti į atitinkamas (blokavimo) padėtis. Tokių perjungiklių padėties pakeitimas, nepažeidžiant pakabinamų plombų arba patikros žymenų, turi būti neįmanomas.

14. Elektroniniam displėjui su suminiais skaitikliais, kai yra galimybė daryti įtaką kolonėlės rodmenims, taikomos šios apsaugos priemonės:

14.1. pakabinama plomba, apsauganti nuo neteisėto elektroninio displėjaus su suminiais skaitikliais atidarymo ir (arba) pakeitimo;

14.2. programinės priemonės, numatytos skaičiuotuvo programinėje įrangoje.

15. Elektroninio derinimo, korekcijos arba konversijos įtaisui taikomos šios apsaugos priemonės:

15.1. bloko (blokų) plombavimas pakabinama plomba, apsaugančia nuo neteisėto elektroninio derinimo, korekcijos arba konversijos įtaiso atidarymo ir (arba) pakeitimo;

15.2. teisinės metrologijos režimų ir duomenų apsaugos perjungikliai (jeigu jie yra) turi būti nustatyti į atitinkamas (blokavimo) padėtis. Tokių perjungiklių padėties pakeitimas, nepažeidžiant pakabinamų plombų arba patikros žymenų, turi būti neįmanomas;

15.3. programinės priemonės, numatytos skaičiuotuvo programinėje įrangoje.

16. Temperatūros matavimo jutikliui ir elektroniniam blokui taikomos šios apsaugos priemonės:

16.1. plombavimas pakabinama plomba, apsaugančia nuo neteisėto temperatūros matavimo jutiklio atjungimo ir (arba) pakeitimo;

16.2. plombavimas pakabinama plomba, apsaugančia nuo neteisėto elektroninio bloko atidarymo ir (arba) pakeitimo.

17. Elektromechaniniai skaitikliai apsaugomi pakabinamomis plombomis, apsaugančiomis nuo neteisėto elektromechaninių skaitiklių atidarymo ir (arba) pakeitimo.

18. Skirtuminis slėgio įtaisas nuo neteisėto reguliavimo, atidarymo ir (arba) pakeitimo apsaugomas pakabinama plomba.

19. Įtaisai, nurodyti Taisyklių 9.1–9.9 papunkčiuose, gali būti plombuojami ir (arba) žymimi kitais gamintojo numatytais būdais, kurie turi užtikrinti ne mažesnę apsaugos lygį nei jį gali užtikrinti Taisyklių 10–18 punktuose nurodytos apsaugos priemonės.

IV SKYRIUS

KOLONĖLĖS PLOMBAVIMO SCHEMŲ RENGIMAS, TVIRTINIMAS, KEITIMAS IR REGISTRAVIMAS

20. Teisinę metrologinę priežiūrą atliekanti institucija tvirtina:

20.1. plombavimo schemų rengimo, keitimo ir registravimo tvarką;

20.2. pavyzdinę plombavimo schemos formą.

21. Kolonėlės plombavimo schemą parengia gamintojas ar jo įgaliotas atstovas arba

gamintojo ar jo įgalioto atstovo prašymu – paskirtoji įstaiga. Plombavimo schema turi būti parengta pagal patvirtintą pavyzdinę formą, patvirtinta paskirtosios įstaigos ir užregistruota teisinę metrologinę priežiūrą atliekančios institucijos.

22. Paskirtoji įstaiga gali patvirtinti plombavimo schemą tik jeigu kolonėlė atitinka Taisyklėse nustatytus reikalavimus.

23. Patvirtintos plombavimo schemas ir jų pakeitimų vienas egzempliorius saugomas teisinę metrologinę priežiūrą atliekančioje institucijoje.

24. Galiojančių kolonėlių plombavimo schemų sąrašas skelbiamas teisinę metrologinę priežiūrą atliekančios institucijos interneto svetainėje, nurodant plombavimo schemas registracijos numerį, kolonėlės tipą (gamintoją), kolonėlės identifikavimo numerį, kolonėlės savininką, kolonėlės eksploatacijos vietą (adresą), plombavimo schemas rengėją, plombavimo schemas patvirtinimo datą.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Kolonėlių patikra atliekama pagal bendrosiose ar specialiosiose patikros metodikose nustatytą patikros atlikimo tvarką ir (arba) vadovaujantis gamintojo parengtomis kolonėlių naudojimo ir derinimo instrukcijomis, teisės aktų pripažintomis tinkamomis kolonėlių patikrai atlikti.

26. Nepažeistos kolonėlių gamintojo plombos ir nepažeisti patikros, atliktos kolonėlės gamintojo šalyje, žymenys nekeičiami ir nedubliuojami.

27. Jeigu paskirtoji įstaiga, atlikdama patikrą, nustato, kad kolonėlė ar degalų įpylimo taškas neatitinka reikalavimų, nurodytų Taisyklių 25 punkte nurodytuose dokumentuose, ji apie tai turi nedelsdama pranešti teisinę metrologinę priežiūrą atliekančiai institucijai, kuri nedelsiant atlieka patikrinimą, kad nustatytų, ar kolonėlė atitinka šiai matavimo priemonei taikomo teisinio metrologinio reglamentavimo reikalavimus. Jeigu nustatyti pažeidimai per teisinės metrologinės priežiūros atliekančios institucijos nustatytą laikotarpį nėra pašalinami, kolonėlės savininkui taikomos teisės aktuose nustatytos poveikio priemonės.

28. Asmenys, pažeidę Taisyklių reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.
